

8. MAI

Tore Bergstøl
Straumen i Nore
K r a v i k

Løssalgspris 25 øre
Nr. 24 — 3. årg.
Mandag 5. desbr. 1949

Umenneskelig behandling av SYKE og SÅREDE frontkjempere

5 frontkjempere med amputerte armer og ben tatt ut av sykehuset

BLE I SOLSTEKEN STILT OPP TIL VEGGEN

Uten krykker og stokker ble de med blødende sår puttet INN PÅ SELLER

Da tyskerne i maidagene 1945 måtte åpne portene på Grini for de nordmenn som hadde sittet der, var det bare naturlig at de frihetslengtede mennesker brøt ut i et samtlende rop: Fri! Fri! Fri!

Men ekkoet etter dette jubelrop var ikke forstummet, før nye nordmenn ble ført som fanger inn gjennom de samme porter. Nå var det nordmenn i freds tid som gikk til massearrestasjon av egne landsmenn.

Hjemmefrontens store tid var kommet. Ustanselig kjørte lastebiler fram til den forhatte ho-

(Forts. side 3)

To hjemmefronthelter driver straffeekseris med 4 frontkjempere

Frontkjemper i 5 døgn uten mat i eneselle på Ilebu

Da han ble «oppdaget» han helt utmattet i køya

Fra den store uskervne Ilebu-dagboka gjengir vi en liten hending som en av våre venner har fortalt oss:

«En frontkjemper i uniform kom en dag og ble sperret inne på selle 34.

Dette var forsåvidt ikke noe nytt i de dage, nesten hver time kom det nye fanger inn, men for denne frontkjempers vedkommende ble det allikevel noe utenom det vanlige. Han ble nemlig sittende i 5 dager som levende begravet inne på enesellen, før noen «oppdaget» ham og gav ham mat. Det var jeg som «oppdaget» mannen, men da lå han helt utmattet i køyen, — nesten sultet ihjel.»

Forferdelige tilstander på Ilebu den første tid

Fanger måtte åle på pukkestensplassen til blodet rant Og stå med nesen til veggen i 12 timer

Mishandling, tyveri og terror hørte til dagens orden under hjemmefrontregimet på Ilebu.

Fra en av våre mange venner har vi mottatt følgende beretning:

En dag fant jeg og en fhv. kinodirektør et filmkamera (36 mm) på et lager. I apparatet var det en ubrukt film på 30 m. Da kinodirektøren selv hadde hatt et slikt apparat, og derfor var godt vant til å bruke det, besluttet vi oss til å bruke filmen.

Vi rigget apparatet opp bak en sekkefille i vinduet på Tårnbrakkka. Fra dette sted fotograferte vi et og et bilde — hele filmen ut, av alt som foregikk på pukkestensplassen. Vi fotograferte folk som måtte åle

til blodet rant, og vi fotograferte alle som kom fra Sverige, som måtte stå opptil veggen i 12 timer og midt på dagen i en solsteik som var fryktelig. — Mens fangene stod slik ble de rundstjålet av hjemmefronten. Mange av dem hadde nemlig meget med seg, bl. a. konfekt, sjokolade og matvarer. Alt tok hjemmefronten med seg inn på kontorbrakkka hvor det ble delt og spist. Den 30 meter lange film vi fikk tatt opp, kunne ha fortalt meget, men plutselig en dag ble apparatet borte fra oss. Sannsynligvis var det noen som hadde sladdret. Hvem som har filmen nå, er en uløst gåte, men den finnes — 30 meter, bilde for bilde — —»

Blind, syttiårs prest
torturert av
hjemmefronthelt

«8. Mai» har gjennom årene fått mange beviser på hjemmefrontheltens herjinger i de første månedene etter «frigjøringen». Således skriver en av våre gamle og trofaste venner:

«Lik Hilditsch, ble min far mishandlet av hjemmefronten — slik at han tok sin død av det. Den som kjente min far, og visste at han var blind og mere enn sytti år da «frigjøringen» kom, må grøsse når en vet at en stor og sterk hjemmefrontkar jaget den gamle, blinde prest, som under hele okkupasjonen ikke hadde åpnet sin munn, med maskinpistod i ryggen gjennom byens gater. Og da han skulle forsøke å komme seg til kjøpmannen for å hente litt mat til seg og mor, ble han av den samme hjemmefrontmann sparket inn gjennom gatedøren — —»

«Fra offentlig hold er det understreket at det er beredvillighet til å føre de dømte tilbake til samfunnet når straffen er sonet. Fanatikerne lar på seg et stort ansvar ved å forkuldre de positive bestrebelsene i så måte.»

Dette sitat er hentet fra Adresseavisen i Trondheim 29. oktober 1949. Men det er bare ord — ord. Når man ser hvorledes frigitte fanger fra de politiske fangeleirer hensleper livet i kamp for det daglige brød og nesten overalt vises den kolde skulder, får man tvil om den påståtte beredvillighet til å gi dem plass i samfunnet. Det er derfor at Forbundet til Sosial Oppreisning er dannet. En kriminell fange blir tatt hånd om, når han slipper ut av fangenskapet, men de politiske fanger har ikke hatt noen å henvende seg til uten i nødsfall fattigkassen, og den skyr de som pesten. De er henvist til selv å kjempe seg fram til en likeverdig plass i samfunnet, og der er den norske presse en av de største boigene. Årsaken hertil kan være uforståelig for mange, men det blir vel forhåpentlig bedre når pressen selv har gjort opp sitt økonomiske mellomværende med myndighetene.

FORSPILLET TIL TRAGEDIEN I 1940

Ved stortingsvalget høsten 1918 var venstre, som siden 1912 hadde sittet med flertall på tinget, kommet i mindretall, men var dog fremdeles det største partiet med i alt 54 representanter. Høyre og frisinnede hadde 50, sosialistene 18, og så var der 4 borgerlige vildringer. Høyre forsøkte nå å få Christian Michelsen til å overta styret, men han måtte gi det opp, og resultatet ble at Gunnar Knudsen rekonstruerte sin regjering. Den vesentligste forandring var at Holtfodt, som nå hadde gjort sitt verk, ble skiftet ut, og inn kom blant andre — Paal Berg.

Mange penger var gått med til forsvaret under krigen, men det var en billig trygdeprenie, noe ikke alle forsto. Og aller minst arbeiderpartiets agitatorer som nå i årene framover skamløst rakk ned på Holtfodt og det

Sogneprest Poulsen fyller 70 år.

Den 9. desember 1949 fyller sogneprest Poulsen, Modum, 70 år. Vi er mange som i dypeste takknemlighet på denne måte vil få lov å takke ham.

Jeg vet kjære venn at du mener at du som Guds tjener bare gjør din plikt og at det å være Ham en god og ydmyg tjener er all den lønn og takk du trenger.

Du var den første som trådte fram for offentligheten til vårt forsvar. Du var den eneste av kirkens tjenere som i denne tiden gav oss annet enn stener for brød. Du dømte ikke, du rottet ikke opp i åpne sår så de aldri fikk leges. Du pratet oss ikke etter munnen, men du trøstet oss og gav oss av din godhet, du læget våre sår, — du brakte håp og fortrøstning til våre kjære. — Men først og sist ga du oss troen på at Gud er god. Som den sanne Guds tjener bad du oss ikke å dømme de der dømte oss. De dager du kom til Gulskogen var festdager.

Hva du betød for oss, — hva du har gjort for oss! Måtte vi som nå er løslatt, ha lært av deg å gjøre mot andre det vi vil andre skal gjøre mot oss. Må vi tilside sette noen av våre personlige interesser, kvitte oss med den utilgivelige sløvhet og likegyldighet som særpreges størstedelen av verdens befolkning når det gjelder andre menneskers lidelser. La oss ikke slå oss til ro med at det er så langt borte, at det er oss uverkommende, eller skyve det hele vekk med den tanken «at hva kan vel jeg gjøre».

Jeg vet at det har gått hardt inn på deg at du ikke lengere får lov til å besøke alle de ulykkelige som ennå sitter inne. Slik kan bare den føle det som vet at han har en misjon og at der er mange, mange for hvem dine besøk i fengslene var de eneste lyspunkter.

Av kontorsjef Peder Woxholt

han hadde gjort militært for å holde landet utenfor krigen.

Til dette kom så at som vanlig er etter et krafttak fulgte en reaksjon, også i de bærende lag av folket. Folk ville ha en pust i bakken, men den pusten ble lagnadstung lang.

I den reaksjon som nå bredte seg gikk også inn en rørsle av ideell art. Den ble båret fram av den tanke at nå måtte verden endelig engang bli ordnet slik at heretter skulle krig være en saga blott. I oktober 1918 talte

Fridtjof Nansen på et allmannamøte i Oslo om det, — aldri mere krig! En norsk forening ble stiftet og prinsippet utarbeidet for en «Nationernes Liga» som skulle ha det formål «å gjøre krig umulig».

Et halvt år senere, i juli 1919, satte regjeringen fram kgl. proposisjon om en sivil forsvarskommissjon som skulle ha til oppgave å gi innstilling om den framtidige ordning av vårt forsvarsstell, under dette også om vi kunne gå til hel avrustning.

TOLDERNE

Foranlediget ved et utsagn i en søndagsbetragtning i Morgenposten, av en dissenterforstander i Oslo, at tolderne på Kristi tid var landssvikere, må jeg imøtegå, at så aldeles ikke var tilfelle.

Det er fullstendig feilaktig at de jøder som hadde stilling i romernes tollvesen, var regnet som de der svek sitt land.

Bibelen sier intet om at så var tilfelle. Det er en grundig misforståelse eller uvitenhet å påstå dette.

Teksten var om farisæeren og tolleren i Luk. 18, 9—14. Der sier farisæeren i «sin bønn»: «eller som denne tolder». En skulde tro at det skulde klare seg å sitere teksten slik som der står.

Men denne menighetsforstander syntes han måtte gjøre den bedre, mere tids-aktuell og derfor satte han i sin betragtning: «eller som denne landssviker».

Det er trist at slikt kan komme fra det hold. Det vitner om en indre lyst til å gjøre seg bemerket, på et for tiden sørgelig aktuelt område, hvor de mange uskyldige er blitt forfulgt og gjort ulykkelig. Men det skulde vel især være til hjelp og oppmuntring, at der fra det hold skrives epistler i bladene og ikke til å kaste nye stener på dem de har vært med på å bringe i ulykken.

Og enda sørgeligere er det at Guds Ord er forandret etter ønske, at der er lagt en feil mening inn i det.

Det er nemlig ikke sant, at tolderne på Kristi tid var forhatt grunnet landssvik. Det som gjorde tolderne forhatt, var at de var bedragere, uærlige i sin gjerning, bedro folket, idet de krevde inn mere toll enn de skulde. Dessuten levet de et dårlig liv ellers. Dertil kom at de ofte presset folket hårdt ved innkrevningen.

Ehver jøde var klar over at tolleren som romerne krevde, måtte

Ditt navn vil lyse med heder langt inn i framtiden — lenge ertet at de «patroniserte» kirkehøvdinger av i dag er glemt, — GLEMT som man glemmer onde drømmer.

Gratulerer hjerteligst med dagen. En venn.

te betales og at den ville bli innkrevet av noen. Og selvfølgelig var skatt og toll til en upopulær, hatet undertvinger, ikke noen for nøyelse for jødene å betale. Dertil kommer at tolleren var stor nok i seg selv om der ikke skulde krevnes mere.

Når så tolleren krevde mere enn de skulde — og det visste folket ganske godt — da måtte de bli hatet. Det er nokså naturlig. Det var for deres bedrags skyld og deres andre synders skyld, de var hatet.

Bibelen viser oss at det var farisæerne som alltid angrep tolleren. Og farisæerne hata og foraktet i alminnelighet det menige og jevne folk. Derfor slike utgydelser som i Johs. Ev. 7, 49: «Denne hop som ikke kjenner loven er forbannet». Enhver kan selv lese i Luk. Ev. 3, 12—14, hvor døperen Johannes klarlegger nett opp dette at tolderyrket på ingen måte av jødene, ansåes for å være landssvik. De kom jo til ham som vakte syndere og ba om veiledning — ikke om politisk orientering — men i sjelenød. Han ba dem ikke slutte med sitt yrke, men med sitt bedrag!

F. W. Bugge sier i sin fortolkning til dette sted:

- «Denne avgift til landets hedenske herrer, allerede i seg selv var avskyet og hatet.
- Dernest nevner han systemet. Tollforpakterne vilde:
  - gjøre mest mulig ut av tingen og derfor ble denne allerede i seg selv upopulær avgift enn mere forhatt.
  - derfor oppmuntret de tolderne til å være strenge i inndrivelsen.
  - det hele system — utpresninger.
- Tolleren som inndrev tolleren, var på sin side likefrem fristet, til ved allehånde tvilsomme eller likefrem uretteferdige midler, å søke å gjøre utbyttet av sin virksomhet, så rikt som mulig.

Derfor var også disse tolloppkrøvere forhatt over hele riket.

- Ved disse krigsfolk må der siktes til jødiske soldater, for til andre enn sine landsmenn,

(Forts. side 7)

Men da denne kommisjon ble oppnevnt, i april 1920, en måned tid etter at vårt land var blitt meldt inn i Folkeforbundet, var det helt på det rene at forholdene ikke lå til rette for noen avrustning. Nansen hadde vært over i London og Paris og med hele sin energi virket for de prinsipper den norske forening hadde satt opp. Men for-gjeves. Frankrike og England ville det anderledes, eller de så på ham som en livsfjern drømmer, og det Folkeforbund som ble satt ut i livet var ikke stort likere enn den byttingen som Trygve Lie nå pusler med.

Vel nærmest fordi alt håp likevel ikke var ute, eller fordi en måtte late så, satte venstre inn på sitt valgprogram 1921 denne post:

I den utstrekning det internasjonale fredsarbeid og hensynet til den mellomfolkelige avrustning og til landets sikkerhet tilsier, skrides til innskredninger i vårt forsvar med sikte på avvikling.

(Forts. side 8)

Heidersbonde

(Tiligna Maurits Aarflot)

Ein gard, ein ekte odelsgard som gjekk i arv til son frå far igjennom lange tider, er landet sjølv i miniatyr, er fundament for ein kultur med rett til alle sider

Eg gjekk til slik ein gamal gard som preg av kultur ope bar i både tun og tufter, og husets sikre arkitektur i harmoni til ein natur der skog mot fjell seg lyfter.

Her var hans rom i alle år, og eg kan sjå det her eg går at alt hans slit har frukter. Og alt han gav oss med sin penn det står og lyser mot oss enn, det roser og det, tukter.

A dyrke jord, det var hans liv. Så lenge sol på himmelen sviv er det eit heilag yrke. Og enda fann han mykje tid å vera med i åndens strid med visdom og med styrke.

Han erkje hovding lenger no. No lever han i opphøgd ro i kårmanns vesle bytte. Så går eg dit og heisar han den alderstegne heidersmann, og til hans ord få lytte. Det lange røymslerike liv gav mannen visdoms perspektiv, og klår var all hans tanke. Og tanken sviv så lett ikring og frisker opp så mange ting, han kjenner ingen skranke.

Han står så høgreist då eg går, men kva veit eg om slike sår som livet karskje gav han. Det tala han slett ikkje om, og han var mild og utav dom. Det lysto visdom av han.

L. H.

Redaktør og utgiver
NILS VEKDAL

Ferretningsfører Per Kvendbo
Kristiansund N. Box 41
Telefon 1330

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris
kr. 3,00 pr. kvartal.

Ut av Apokalyp- sens ildhav

Vi har i høst som passive tilskuere hatt anledning til å følge en valgkamp, hvor fellesprogramets tragedie var blitt avløst av kampen mellom hardkokte ideologier, preget i to skarpt atskilte fronter, mens småpartiene flagret mellom dem som møll i lyset. Men vi har også sett, hvorledes mannen i gaten har latt argumentenes pileregnsuse over hodet på seg og har latt seg lede av de rent materielle interesser. Han kan nok ha hatt visse svake lengsler etter noe mer livsbærende, men ingen av de politiske partier har formådd å utløse disse og så er det gått i den gamle tralten uten noe livsbejende og fornyende. Her har alle ideologiene sviktet på samme måte som partiene har sviktet og så står man der i uvisshet og utilfreds med resultatet av kampen.

Hva er det så mannen i gaten venter på? Vi har funnet et svar i en artikkel av Max T a u i Verdens Gang, 1. oktober i år: — «Gjensyn med Tyskland — ti år etter.» I denne artikkel finner vi et bruddstykke av den unge dikteren Walter Bauers ennå ikke offentliggjorte dagbok fra Italia:

I dag kom jeg til å tenke på om det blir så at alle de gamle partiene kommer tilbake. Blir det så, da har vi også de gamle partifolkene igjen. Skal så ulykken begynne påny? Da vil der ikke bli noen fornyelse, bare en fortsettelse av det som var, med midler som da blir enda mer ubrukelige. Tiden er blitt anderledes, og vi er blitt anderledes. Den tiden som vi står midt oppe i, har ansiktet fullt av sår og famler seg ut av Apokalypsens ildhav, og den tiden kan bare forvandles gjennom forvandlede mennesker.

Ja, tiden er blitt anderledes. Verden er blitt mekanisert og menneskene med den. Skal vi komme ut av det som Walter Bauer kaller Apokalypsens lidhav, kan det skje bare ved den totale forvandling av menneskesinnet. Isteden for å beskjefte oss med ideologier og politiske programmer, må vi begynne å beskjefte oss med menneskene og deres fellesskap. Kommunismen er ingen livsanskuelse, la oss heller likefrem kalle det en mentalitet. Vi må derfor stige opp i et høyere plan og finne fram til et bærende livssyn, selv. I dette har vi bruk for b-

Fylkesmann Alfred Ihlen i Opland var nidkjær i sitt embete i okkupasjonstiden

N.S. propagandaplakater skulle opp på et «i øyefallende sted»

Sabotasje skulle straks undersøkes av lensmennene og innberettes

Herr redaktøren av «8. Mai» I nummer 22 av Deres blad er sitert følg. setning fra fylkesmann Alfred Ihlen's «fredsplakat» av 10. mai 1945: «alle landsvikere skal få sin strenge og velfortjente straff.» Her skal De få en annen skrivelse fra den samme «gode nordmann». Den er skrevet under andre omstendigheter og synes å vitne om et noe annet syn. Skriftet lyder i sin helhet slik:

ikke med staten som gud Molok, ikke med gjerdepolitikk ledet av en liten autoritetskrets, hvis bud er lov. Vi må se utover og oppover dette og gjennom enkeltmenneskenes totale forvandling finne fram til meningen med livet, med folkefellesskapet. Vi er fristet til å sitere Bertrand de Jouvenel i «European Supplement»: «Det er åpenbart at den offentlige opinion i Europa er i drift bort fra alle kollektivistiske filosofier. Den driver ikke i noen bestemt retning. Den kalles ikke til samling under et liberalt banner.... Situasjonen roper formelig på en storstilet kampanje for politisk omskolering.» Vi kan også på en annen måte med den meksikanske filosof Antonio Cas o: «Menneskets naturlige ærgjerrighet er ikke å eie mere, men å være mere.» Vi kommer med andre ord tilbake til dette med individets klargjøring av sitt eget jeg i lys av fellesskapet. Vi sier, at vi kommer tilbake, for det er ikke nye tanker. Vi siterer igjen, denne gang Georg Brandes i et brev til Bjørnstjerne Bjørnson: «Se, Bjørnson, disse gamle ord Høire og Venstre have vde i Europa tabt det halve av deres Mening, det er forældede Ord. Vi staar paa Tærskelen til en Tid, hvor Stikordene vil lyde: Kollektivism eller Individualisme.»

Brandes så rett, de Jouvenel og Antonio Cas o likeså, men hvorfor er vi da ikke kommet lengere? Her har vi igjen dette Apokalypsens ildhav, som menneskene har så vanskelig for å famle seg ut av med sine sår og sine redskler.

Vi, som har fått føle partifantismen og dens maktbegjær på kroppen, er nå på vei mot dette nye, som har muligheter for å redde menneskeheten. Vi må begynne i sentrum, begynne med oss selv, og så arbeide oss i spiraler utover hele vår virkekerts og derfra ut i det store fellesskapet. Her er det behov for megen klokskap, vidtomspennende samfunnskunnskap og mild overbærenhet, og vi ser det som den eneste vei som kan føre frem - ikke som en bro over klasten mellom de stridende ideologier, men gjennom forvandling av menneskene selv. I dette har vi bruk for b-

Fra fylkesmannen i Opland, jnr. 678/1941.

Til alle lensmenn i fylket.

Oppslag av plakater på offentlige kontorer.

I tilknytning til rundskriv av 11. oktober 1940, sendt lensmennene herfra 18. s. m. har Innenriksdepartementet i vedlagte den 21. f. m. her mottatte rundskriv av 30. desember bestemt at minst 1 eksemplar av en av Nasjonal Samlings plakater blir å slå opp også på alle kommunale kontorer på et for publikum iøynefallende sted. Herom er ordførerne gitt fornøden beskjed i rundskriv herfra i dag.

Av departementets rundskriv framgår at nevnte plakater er å få ved henvendelse til Nasjonal Samlings fylkeskontor eller Nasjonal Samlings hovedkontor, Rådhusgaten 17, Oslo. Jeg henstiller til lensmannen snarest

mulig å sørge for at plakater blir rekvirert og slått opp på lensmannskontoret som pålagt. Sjefen for vedkommende statskontor eller kommunale kontor er ansvarlig for at plakater til enhver tid finnes oppslått. Skulle det hende at noen plakat blir fjernet må saken uoppholdelig bli undersøkt og innberetning bli sendt til fylkesmannen om dette.

Jeg er pålagt å føre nøye tilsyn med at tjenestemennene i alle etater lojalt etterkommer påbudet og at plakater til enhver tid er oppslått på de kontorer hvor det er påbudt. Blir lensmannen kjent med at påbudet noe sted ikke er etterkommet, må De straks innberette for holdet til meg.

Lillehammer, den 8. februar 1941.

Alfred Ihlen.

Noen kommentar ansees ufor-

nøden. X.

Narvik, oberst Sundlo og redaktør Tranmæl

Overrettsakfører Ragnvald Huse har i sin bok: «Veien til 9. april», «Slik den ble jevnet for tyskerne» (mai 1949) med sitater fra Arbeiderbladet (redaktør Martin Tranmæl) påvist hvorledes regjeringspartiets forsvarspolitik lande åpent for tyskerne. Forfatteren sier:

«Ansvaret for at den forsvarskraft vi hadde skaffet oss ikke var tilstede da overfallet kom — det faller på regjeringen og den alene.»

I en lederartikkel den 12/10 1933 i Arbeiderbladet kan en lese følgende:

«Men finner man derimot at det nu er på tide å avvikle militærvesenet, er det bare et parti som klart og konsekvent går inn for dette standpunkt.»

Ja — det var Arbeiderpartiets forsvarsminister Monsens og redaktør Tranmæls program den gang, da de første mørke skyer spredte seg over hele Europa. Allerede den gang ante man en ny forferdelig krigs komme.

Den 7/10 48 hadde Arbeiderbladet en lederartikkel, hvori Høyesterett og Lagmannsretten ble kritisert, fordi oberst Sundlo ikke ble dømt som landsforræder: «Narviks kommandant

sviktet!»

Redaktør Tranmæl unnlot å opplyse om at Arbeiderpartiet var ansvarlig for at oberst Sundlo i Narvik hadde kun en 7,5 cm.s kanon på en tralle på jernbanelinjen til forsvar mot 150 overlegne tyske kanoner, herav ca. 50 hurtigskytende 12 cm.s kanoner. Med disse hadde det vært en lett sak for tyskerne å ha blåst bort hele Narvik — det norske forsvar og sivilbefolkningen, hvis motsanden fra norsk side ikke var blitt innstillet.

De fleste, som var ansvarlig for at vårt land sto totalt uforberedt sommeren 1940, rømte fra landet i 1940 — også redaktør Tranmæl. Men for noen kjekke karer de er blitt etter 1945 — i kjeften og i pennen. Nå forlanger de dødsstraff for dem som innså det håpløse i å ta kampen opp mot de overlegne tyske stridskrefter. Redaktør Tranmæl må helt ha gleret hva han skrev den 25/11 38 (sitat etter Huses bok — side 53):

«Vi kan i et krigstilfelle hvor vår nøytralitet blir truet ikke gjøre store sprell. Det må vi være klar over og derfor heller ikke innlate oss på eventyr.»

Den 1. april 1940 kritiserte Arbeiderbladet de ledende ansvarlige menn i Polens styre og i hæren, fordi de rømte mens folket i Varsjava førte sin håpløse kamp. En uke senere gjorde redaktør Tranmæl og regjeringen det samme.

Disse herrer har i de siste år gjort alt for å glemme fortid, men overrettsakfører Huses bok: «Veien til 9. april» viser hvem der jevnet veien for tyskerne her i landet.

Oberst Sundlo fikk livsvarig fengsel!

Ukens kronikk:

Landsforæderi

Av hr.advokat Gustav Heber.

Det er noe som står over både påtalemyndighetene og domstolene og endog Høyesterett, og det er moralen. Er et forhold moralsk sett ikke landsforæderi, er det heller ikke juridisk sett, uansett jus og domstole. Hvor grovt uaktsomt en person enn har handlet og uansett, hvilke lovparagrafer hans forhold enn måtte kunne henføres under er han ingen landsforæder, hvis han ikke moralsk sett også har forrådt sitt land. Hva kreves der da for at et forhold moralsk sett kan karakteriseres som landsforæderi. Jo det kreves, at den handlende i handlingsøyeblikket selv har innsett, at han forrådt sitt land. Det er ikke nok, at han burde ha innsett dette. Der må føres positivt fullt bevis for, at han også virkelig har innsett dette. Der er under rettsoppgjøret kommet for dagen atskillig skjult ondskap hos en rekke nordmenn, som vi ikke før har hatt anelse om, men at nordmenn skulle være mere tilbøyelige til å forråde sitt eget land enn andre lands undersätter, er det intet annet enn dette misvisende rettsoppgjøret som tyder på. Men vårt linnett er ikke så skittent, som rettsoppgjøret har griset det til under sin offentlige vask derav i andre nasjoners påsyn. Nordmennene står i fedrelandskjærlighet ikke tilbake for noen annen nasjon. Tvertimot. Hvor meget en nordmann enn måtte nære sympati for fremmede nasjoner, hva enten det er på grunn av avstamning, oppdragelse, studier, reiser eller lengere opphold i fremmede land, er det ikke noe som tyder på at dette rokker deres fedrelandskjærlighet. Tross alt dette vedblir de i sitt hjerte å være hundre prosent nordmenn og vel så det. De elsker sitt land og sin frihet over alt i verden og hevder sin nasjonalitet helt ut til det karikaturmessige, overalt hvor de kan finne minste anledning dertil. Dette har de tidligere gjort gjennom hele sin historie helt opp til våre dager. Er det da sannsynlig, at det plutselig i dette land skulle begynne å vrimle av landsforædere. Det ville være lite smigrende for oss som nasjon, om det falske bilde som rettsoppgjøret her har frammanet, skulle ha den fjerneste likhet med de virkelige forhold. Jeg tror så godt om nordmenn, at det er rent unntakelsesvis, at det vil kunne la seg dokumentere, at foræderisk vilje har besjelet noen av dem, som er satt unde tillale eller dømt for landsforæderi. Der er gjort en rekke feilgrep av folk som har tatt feil, ikke bare av Nygaardsvold, som selv har erkjent dette, men av også en mengde andre, som har stått på Urias-poster, og som i likhet med Peer Gynt har: — «Feilet på grunnlag av stillingens brøst.» Men jeg tror den

overveiende masse av disse har villet og trodd, at de handlet som patrioter. Intet har vært dem fjernere enn med vilje å handle mot deres eget lands interesser, selv om de av mer eller mindre grov uaktsomhet kan ha begunstiget fienden og skadet sitt eget land. Jeg mener å kjenne mine landsmenn så godt, at når en nordmann handler er presumpsjonen for at han handler som en patriot og ikke som en foræder, og derfor må det føres positivt fullt bevis for det motsatte, før jeg her er tilbøyelig til å skifte mening.

For meg står i denne forbindelse tilfellet Berggrav særdeles tvilsomt. Han har feilaktig trodd at hanse assistanse var nødvendig for å redde menneskeliv, og denne innstilling må ha gjort ham helt blind for, at han under denne virksomhet hjalp fienden og skadet sitt eget land. Men når det er krig gjelder det ikke fremfor alt å redde menneskeliv men å bekjempe fienden, selv om det skal koste menneskeliv, og da skal man ikke la seg mobilisere av hysteriske foreldre, som burde være stolte av, at de hadde sine sønner i ildlinjen på den rette side, og skamme seg over sitt hysteri. Men når man bor i et slikt glasshus, bør man ikke velsigne sine troesfeller med stenkast, men heller gi seg til å studere hva teologen Paulus doserer om begrepet: Kjærlighet, hvormed det greske ord agape pleier å bli oversatt.

Også Hamsun rådet sine landsmenn til å nedlegge våpnene, men da hans tilfelle er mindre tvilsomt, kan vi innskrenke oss til like overfor ham å sitere Welhavens dikt til statsråd Ridder-vold:

Fordi du var en pryd for våre fjorde

Fordi du var en hæder for dit land

Fordi du ikke vidste, hvad du gjorde

Vi har tilgivet deg du gamle mann.

Oslo, 14. oktober 1949.

Gustav Heber.

140.7 mill. kroner

I følge opplysninger fra Erstatningsdirektoratet har den politiske rettsforfølgelse hittil innbrakt 140,7 mill. kroner som fordeler seg således: Bøter 42,3 mill., inndragninger 47,7 mill. og erstatninger 50,7 mill. kroner. — Tilsammen er det ilagt bøter, inndragninger og erstatninger for 248 millioner kroner, som fordeler seg med 49,8 mill. på bøter, 128,6 på inndragninger og 96,6 på erstatninger.

Vi går ut fra at staten tar omhyggelig vare på disse pengene. En vakker dag kan det jo bli tale om å betale tilbake størstedelen av dem.

Landssvikaktor, sorenskriver Meyer som ga 1000 kroner til Det tyske sikkerhetspoliti.

Meyer nekter alt. — Han har ikke gjort noe annet enn å advare folk mot å gi til tyskerne, sier han.

Wernisch slutter sin erklæring med, at han kan skaffe ytterligere et vitne på at advokaten leverte 1000 kr. til tysk vinterhjelp

I «8. Mai» nr. 14 hadde vi en artikkel hvor det gjennom en erklæring av tyskeren Hermann Wernisch ble hevdet at «landssvikaktor», nå sorenskriver Petter Meyer vinteren 1941—42 hadde overrakt en gave på 100 kroner til Wernisch mens han var sjef for det tyske sikkerhetspoliti i Larvik. Etter erklæringen å dømme, var beløpet en gave fra Alfred Andersens Mek. Verksted. — Gavebeløpet ble overført til Deutsche Winterhilfe. Hermann Wernisch sluttet sin erklæring med, at han ytterligere kunne skaffe et vitne på riktigheten av sine opplysninger, hvis det var ønskelig.

Vår artikkel vakte stor oppsikt. Og i «Østlands-Posten» fredag 28. oktober fikk Maren Hidle inn følgende:

KAN DET VÆRE SANT?

Bladet 8. Mai har i et av sine siste nummere framkommet med grove beskyldninger mot hr.advokat tidligere statsadvokat for landssviksaker i Vestfold, herr Petter Meyer. Beskyldningene går ut på at herr Meyer skal a overrakt kr. 1000 som gave til Den tyske vinterhjelp. Beskyldningene er bygget på en erklæring fra daværende sjef for sikkerhetspoliti i Larvik. Jeg har ennå ikke hørt om noe forsvar har hr. Meyer påstått streng straffninger. Som aktor i landssviksaker har herr Meyer påstått streng for bevilling til frontkjemperkontoret i mange tilfeller og alle har fått streng straff. Bevilling direkte til tyskerne skulle vel ikke være noe mer formildende? Er dette sant, hvor blir det så av konsekvensene? Kanskje herr Meyer eller en annen jurist kan svare på dette? Stokke, 20. oktober 1949.

Maren Hidle.

Onsdag 2. november kommer «landssvikaktor» nå sorenskriver Petter Meyer med et fra Østlands-Postens side, godt oppslått dementi. Han nektet alt. Derimot hadde han advart alle han kom i forbindelse med mot å gi noe til den tyske vinterhjelp eller andre tyske formål.

Etter dette skulle altså alt være i orden. En «god nordmann» til og med en landssvikaktors ære var reddet.

Da vi ikke kan være enig i det gjengir vi her den artikkel som Østlands-Postens redaktør Øyv. Næss på en meget avvisende måte nektet å innta:

KAN DETTE VÆRE SANT?

Med herr Meyers dementi i Døren avis burde jeg vel slå

meg til ro og bare på det sterkeste beklage at folk kan være så uforskammet mot ham.

Imidlertid kan jeg ikke iri meg fra å gjøre noen sammenlikninger når det gjelder herr Wernisch's troverdighet i forbindelse med hans erklæring om herr Meyer og hans tidligere forklaringer. Herr Wernisch framholder meget bestemt i sin erklæring at pengene ble personlig overrakt ham av herr Meyer og som nok en bekreftelse på dette kunne han, om nødvendig, skaffe ytterligere et vitne.

I en lang rekke rettsaker har herr Wernisch vært et meget viktig vitne og det er en kjent sak at påtalemyndigheten og herr Meyer den gang aldri ga uttrykk for at de tvilte på hans ord, men tvertimot stolte på det og tilla det meget stor betydning.

Men i dette tilfelle skulle alt så hans erklæring være det rene oppspinn.

I f. eks en landssviksak vil le vel neppe et dementi som herr Meyers være av noen større verdi hvis det ved politiets gransking skulle vise seg at herr Wernisch's erklæring er ekte, og at en forklaring fra det nevnte vitne er i overensstemmelse med erklæringen.

Stokke, den 5. november 1949.
M. H.

Vi finner det meget påfallende at Østlands-Posten ikke kunne innta M. H.s svar på herr Meyers «dementi».

Under landssvikoppgjøret har politiet med stor forkjærlighet anvendt tyske vitner og uttalelser fra disse har politiet tillagt troverdighet, hvis de bare uttalte det minste som kunne være til skade for den siktede eller tiltalte.

Vi går derfor ut fra at herr Wernisch's erklæring står til troende.

Husk

at ved en annonse i «8. MAI» rekker De ut over hele landet.

Averter derfor når De har noe å selge, når De søker arbeide eller når De selv ønsker arbeidere eller funksjonærer.

Annonseprisen er 1,50 kroner pr. korpuslinje.

«8. Mai»

Postgiro:
Kontonr. 818 27

LITT LIVSHISTORIE OG MERE

Dette med samvittighet er åpenbart ikke så liketil som ønskelig kunne være. Det er sikkert en sans vi vanskelig kan kontrollere eller være herrer over. Før eller senere melder seg bebreidelser, som i strenge tanker til stadighet banker på. Gjæringer vi har gjort, som ligger utenfor det gode hjem, den gode oppdragelse og de 10 buds forkynnelse, bærer med seg slike alvorlige sannheter, at de kan ikke brytes uten der melder seg onde og stadig gjentagende konflikter i ens sinn. **Gjøre mot andre det du vil andre skal gjøre mot deg**, er en så opphøyet og sann livslære, at det er nøkkelen til hele livets lykke. Og de som kan gå fram på dommens dag — den dag en rolig gjør opp sin livs vandring — med denne nøkkel i hånd, som pant på et livs rettferdige ferd, er, selv under armods kår, forfølgelse, skjendelse og lidelser — den rikeste. Og når vi i NS setter sammen og ruller opp våre gjæringer under okkupasjonens ulykkelige år og det «freden» brakte oss, er det en ånd og sjel tilstede, som neppe står tilbake fra det de kristne følte under sitt martyrium.

Den gang var det den kristne tro, moral og lære som brakte de ulykkelige på bålet. I dag kastes vi i fengsel, henrettes, fradømmes ære og midler for en avvikende politisk oppfatning. Men felles for alle åndelige forfølgelser er at det samvittighetens bud, som førte oss til våre gjæringer.

Hine kristne i kampen for sin tro. Vi nasjonalsosialister i krigskamp mot faren fra øst, og nasjonal kamp mot tysk ånd og tysk hånd i norske anliggender.

Måtte bare samvittigheten være likeså god hos de som har dømt oss for våre gjæringer, som vi «dømte» følger. Vi ser trøstlig oppgjørets dag i møte, enten det blir historien — rettferdigheten eller livets slutt som gir den.

Nei, dette med samvittighet er ikke å spøke med. Den er ikke alene bundet fast til kristen tro og lære, men er en livskilde i ethvert godt menneske. Det er den indre stemme, som kommer en i tale, og særlig sterk føles smerten i denne røst — der andre skal lide. Og hadde denne røst den samme makt over karakteren og individet, som den kveler og bebreider, ville meget sett anderledes ut i Norden. Men ulykken er, at fasaden, forfølgelighetens skue, har tifold større makt enn den indre stemmes rettferdighet.

Gjør mot andre det du vil andre skal gjøre mot deg. Det var dette bud om rettferdighet min far tok som utgangspunkt, da han reiste Europas samvittighet imot Mayarene — ungarernes undertrykkelse av slovakene. Dette folk ble mishandlet kulturelt og nasjonalt av statsstyrets lakeier. Slovakene har like til i dag viet Bjørnstjerne Bjørn-

Av Erling Bjørnson

sons minne sin store takknemlighet. De har reist ham stor ære i sitt eget land. Hans ord kom som en befrielse for det undertrykte folk. Jeg har selv talt med slovakere som fortalte at da de leste B. B.s artikler som gikk gjennom verdenspressen, falt de på kne i nåde, bønn og tårer.

Men hvordan ser det ut med menneskerettighetene i Ungarn i dag? Og hvordan er det i Norge i dag? Vi hadde en mann, som kunne tale så alle hørte og samvittighetene våknet, som hjalp — og moralsk gjenreiste håpet om frihet og rettferdighet for de forfulgte. Tenk om også en stor personlighet kunne tale vår sak — vekke verden så folkene lyttet! Bare det ville være stort! Og ikke minst nå, når makthaverne, som frukt av sine egne gjæringer, begynner å tale om «Menneskerettighetenes» rettferdighet.

Men det skal til alle tider slås fast og meddeles, at en skikkelse som min far, som hele sitt liv arbeidet for fred, for human livsførsel, for menneskerettighetene — aldri ville ha fulgt makthavernes hatefulle syslen i Norge i dag.

La meg trekke fram i erindringen den justisforbrytelse Frankrike gjorde seg skyldig i under forfølgelsen av kaptein Dreyfus, som i slutten av forrige århundre ble dømt og sendt til Djevløen under barbariske lidelser. Også den sak bærer bud til Norge, som også dengang — de store skulle dekke seg bak de små uskyldige. Store generaler søkte den gang å skjule sin brøde ved falske vitnebyrd og ved såkalte sakkyndige skriftkloke. Og Dreyfus ble dømt. Hele det demokratiske system var likeså korrupt i Frankrike som i Norge i dag. Regjeringen gikk inn for generalene — systemet — og domstolene var der som i Norge — i makthavernes hender hvor Høyesterett, som hos oss aksepterte «dømmer» imot Grunnlovens uttrykkelige bud. Men en frihet hadde Frankrike framom Norge, pressen, den lot seg ikke kue, den lot seg ikke lede, og det ble Dreyfus og rettferdighetens redning. En veldig kampanje begynte. Folket leste og var ikke slavisk bundet til hatets linje eller partidiktaturet. Det var det frie Frankrike som reiste seg, og i spissen stod dikteren Emile Zola. Regjeringen turde ikke annet enn å hente Dreyfus hjem og ny rett satt. Han ble dømt påny. Den ene uretten må i reglen dekke den andre. Systemet måtte opprettholdes! Men Dreyfus ble øyeblikkelig benådet, samtidig som en av de store generaler dømtes av sin egen samvittighet. Han tok sitt liv! Under denne kamp for rettferdighet, kunne selvfølgelig ikke far sitte med hendene i skjøtet. Han opprørtes til

det innerste. Det som er drivfjeren til handling og manns gjerning. Hans åpne brev til sin dikterkollega Emile Zola gikk over hele verden og var med på å gi Dreyfus full oppreisning. Dette brev er som det skulle være skrevet i dag, og jeg siterer det:

«Også jeg har erfaret, at det er farligere at ville fratage menneskene et hat enn at ville berøve dem en kjærlighet. Som regel har nemlig hatet et ennu intensere forbund med menneskenes forfølgelighet.»

I et annet innlegg betegner han hele forfølgelsen som «en moralsk forvirring».

Og mere slående kan vel heller ikke forfølgelsen i Norge betegnes, hvor «landssvik», den største brøde som finnes, straffes med få måneder, ofte betinget! En tragisk komedie, en «moralisk forvirring». Men vi dømte har ikke maktet å reise en slik folkeindignasjon i Norge. Vi mangler midler. Og makthaverne — med arbeiderpartiet som vår fiende nr. 1, har ved kommunistiske midler formelig oppnådd østens undertrykkelse av

selvstendig tenkning og rettferdighet!

Den store uavhengige røst mangler vi helt. Men under etterkrigens «fred» med terror og fengslinger og en servil presse, ville vel enhver røst bli stanset i sin fødsel.

Det som står igjen og gir håp og lys er samvittighetens røst. Den som tiden har dulmet, men gjærningene vil vekke. Kanskje timen kommer for noen hver.

Jeg husker som ung en stor prelat i Norge. Han hadde syndet stort. En mektig herre var han — en stor menighet, en stor predikant. Men som livsaftenc nærmet seg, ble den indre stemme sterkere og sterkere, og en dag etter endt gudstjeneste viste han mot og angerens skjønnhet. Han gikk ned i kirkens kordør og bekjente sine synder. Han bad om den tilgivelse av sin menighet, som han følte Herren hadde gitt ham.

Det var iallfall mot og ærlighet, og det er det vi dømte ber om, av de som har dømt oss. Mot og ærlighet. Kanskje en slik gjerning fra en stor mann kunne åpne øynene på dem som fremdeles «dømmer» og hater og bærer i seg livets tyngste byrde.

Erling Bjørnson.

Alvorlige varselord om kirkens plass i folks liv

Denne artikkel er skrevet til Aftenposten, men kunne ikke få plass.

Herr redaktør.

Under denne overskrift hadde De en artikkel i Deres ærede blad, Aftenposten, for 8. november med en uttalelse av biskop Schjelderup ved en bispevisitas i Vang kirke.

Jeg undervurderer ikke biskop Schjelderup eller hans uttalelser jeg setter ham meget høyt, ja som den høyeste blant de geistlige, men når han sier at vi må åpent se i øynene at det er andre ting enn kristendommen som i dag opptar de flestes sinn, og at dette merkes mest blant ungdommen, da reagerer det inne i meg og jeg ber om litt spalteplass.

Jeg har reist som evangelist og talt Guds ord i 12—15 år, og jeg kjenner meget godt ungdommens innstilling og mening om kristendommen og de kristne åndsverdier. Jeg har sett tusener av ungdommer strømme til forsamlingslokaler, til turnhaller og statskirker for å høre evangeliet når dette blir forkynt i ånd og sannhet. — Jeg har sett tusener av ungdommer søke hen til Jesu for å finne den fred og trygghet i livet som han alene kan gi.

Ungdommen i dag er som den alltid har vært, den er skapt av Gud med ungdommens liv, lyst og kraft, den tenker og drømmer

om sin framtid, sin utdanning og stilling i samfunnet, den drømmer om ekteskap og barn, men den er ikke likegyldig slapp og interesseløs når det gjelder et sandt og oppriktig kristenliv eller de kristne åndsverdier. Ungdommen er heller ikke fiendtlig innstilt mot selve Guds-begrepet eller mot de menn og kvinner som forkynner ordet, når disse i sitt LIV viser at kristendommen er en åndelig kraft, og et fortrolig kjærlighetsliv med Gud, og ikke bare en organisasjon for å samle inn penger.

Det ungdommen reagerer mot er de kristnes dårlige livsoppførsel, ungdommen ser på den sløvhed og likegyldighet og framfor alt den splid og det hykleri som rår blant de kristne, den mener at der bør vært litt harmoni med liv og lære. — Ungdommen vet at kristendommen er grunnlagt på kjærlighet og forståelse og toleranse, men den ser det helt motsatte og da særlig blant kirkens ledere. — Krf. professor Karl Volds bok, To kirkehøvdinger og biskop Eivind Berggravs bok Folkedommen over NS.

Forleden talte jeg med en ung kjekk mann som søkte etter fred med Gud, og han spurte meg slik: Si meg Dale du som kjenner bibelen og dens lære og vet hva kristendom er, tror du det er sandt det som professor Karl Vold skriver i sin bok, To kirke-

Fort., side 6

Fra vår utenlandspost --

Storfinaansen i USA støttet Hitler med penger

De nazifiseringssaken mot general Erich Ludendorffs 72 år gamle enke, Mathilde — tok til i forrige uke. Utenlandske og tyske journalister og en stor masse tilhørere strømmet inn i rettslokalet da dommerne hadde tatt plass.

Fra Ludendorff ble beskyldt for å ha hjulpet naziregimet, først og fremst med å gi ut store mengder bøker og brosjyrer mot jødene, frimurerne og de protestantiske og katolske kirker. Fra Ludendorff forklarte at hun aldri hadde tilhørt noen nazistisk organisasjon, men hun erkjente at hun var antisemittisk.

Hun kom til slutt med den sensasjonelle opplysning, at storfinaansen i USA hjalp Hitler fram til makten i 1933. Det året hadde den amerikanske bankier James B. Warburg stilt 20 millioner dollars til de tyske nasjonalbankens disposisjon.

KOMMUNISTFRYKT I SVERIGE

I Sverige ser en med bekymring på den aktivitet som kommunistene der legger for dagen. Og i en leder i Sydsvenska Dagbladet heter det:

«Etter alt å dømmes har det svenske kommunistpartiet, siden Fridolf Lager forvandlet partiet til et lydlig redskap for kommissform fått en betydelig økonomisk støtte fra sine herrer og oppdragsgivere i øst. Den kommunistiske avis «Arbetartidningen» har fått ny rotasjonspresse fra den tyske ættsone, og Lager har kanskje fått løfte om ytterligere støtte, da han for en tid siden var øst. Det er imidlertid ikke vanskelig å gjette seg til hvor de svenske kommunister har fått sine tilsynelatende store økonomiske ressurser fra. Men til gjengjeld har de som bekjent i hele hast drevet propaganda under parolen: Solidaritet med Sovjet-Unionen.

FORRADERI MOT VERDENS SAMVITTIGHET OG JØDENE

Verden har siden krigens slutt fått et i skrekkskildringer fra de tyske koncentrationsleire, der jødene var midtpunktet i alle tiders største martyrium, skriver det svenske blad «Vägen Framåt», og fortsetter:

«Hugo Valentin forteller i annen hver artikkel han skriver at omkring 6 millioner jøder mistet livet i de tyske leire. Ingemar Hedenius som av Tingsten er blitt opphøyet til Sveriges skarpeste hjerne, har slått fast at det bare var tre millioner som ble drept av Hitlers bøder.

Da både Valentin og Hedenius er professorer, har en grunn til å tro, at de begge bruker «vitenskap» som bilde, og at all forkjetring av hva som hendte i konsentrasjonsleirene — slik som det blir beskrevet av verdens samvittighet, er ensforstått med antisemitisme, og derfor er det all grunn til å anta at Hedenius har visse nazisympatier. For en mann som fratrer Hitler ansvaret av ikke å ha myrdet 3 millioner jøder — må på en eller annen måte ha fått nasjonaliteten i blodet. Og saken får særlig betydning når den blir framleget av «Sveriges skarpeste hjerne». Den jødiske forlegger Victor Gollancz i England, har imidlertid kon-

statert, at av myrdede jøder i Tyskland under Hitlers styre — så kommer det ikke opp i mere enn et å to hundre tusen. (Det sies, at Stalin og hans bøder har likvidert atskillig mere jøder siden freden og menneskerettighetene ble seierherrenes store slagord.)

En slik påstand som den engelske forlegger er kommet med, må en i følge verdens samvittighet betrakte som forræderi mot det jødiske folk. Og det skulle være grunn til at Victor Gollancz for lang tid siden ble stilt for Nürnberg-domstolen.»

ENGLAND HAR UTFORDRET DE ANDRE MAKTER

Under et stort møte som Det Svenska Nationala Forbundet for noen dager siden holdt i Solleatuna, kom avdelingens formann, agronom Nils G. Djurberg i et foredrag om «Verdensøkonomiens utvikling fra 1800-tallets småkapitalisme til nåtidens monopolkapitalisme» han på følgende:

«Da England bl. a. gjennom sin palestinapolitikk ble utsatt for jødernes hat, har landets økonomi stadig vært truet. England er i dag kommet inn i samme stilling som Tyskland var i 1939, idet England i dag som Tyskland den gangen har fått sine bitreste motstandere i Wall Street Krens og Zion. Det vil si det samme som at England har fått til blodfjender de krefter for hvilke England kjempet den siste krig.»

AMERIKANISERING AV DE MILITÆRE STYRKER I EUROPA

Forhandlingene om en våpenstandardisering innen Atlanterhavspaktens land, vil lede til en fullstendig amerikanisering av de militære styrker i Vest-Europa, forteller Moskva Radio. Det er ikke noen tilfeldighet, at amerikanerne vil at Vest-Europa skal anvende amerikanske våpen, heter det videre. For når de vesteuropeiske styrker er blitt opplært i amerikanske våpen, kommer de også i framtiden til å bli tvunget til å kjøpe våpen fra USA. Moskva hevder også at USA er meget interessert i å minke Englands innflytelse i de land som ennå bruker engelske våpen.

VON MANSTEIN EN HELT, SIER HANS ENGELSKE ADVOKAT

Det var ikke et tørt øye blant de mange tilhørere da den engelske advokat Paget sluttet sin forsvarstale for von Manstein onsdag i forrige uke.

Under en timelang tale sammenliknet advokat Paget Manstein med gallerhøvdingen Vereingetorix, som ble henrettet av Caesar, og med trojanernes anfører Hektor som kjempet sin tapre kamp enda han visste at Troja kom til å falle.

Med en veltalenhet og overbevisning, som tidligere ikke har forekommet i de såkalte krigsforbrytersaker, ropte advokaten ut mot retten:

«Se på Jeanne d'Arc! Vi forsøkte å brenne henne som en heks — men isteden gjorde vi henne til helgen. Det er 500 år siden England satte denne krigsforbryterspross i scene. Jeg håper at den prosess som nå finner sted, må bli innledning til mere siviliserte og menneskelige omgangsformer mellom folkene.

I Tyskland kommer von Manstein alltid å bli helt. Domstolen kan med

Tap av levebrød som straff

Av høyesterettsadvokat Olaf Klingenberg, Trondheim

Den høyt ansette jurist, høyesterettsadvokat Olaf Klingenberg i Trondheim, har i Adresseavisen skrevet følgende artikkel om det aktuelle spørsmål i forbindelse med landssvikoppgjøret: Tap av levebrød som straff:

Som bekjent bestemte landssvikanordningen at der kunne idømmes tap av almen tillit, derunder tap av enkelte av de rettigheter som mistedes ved en sådan dom. Under disse rettigheter var også retten til å ha yrke eller drive virksomhet som trenger offentlig autorisasjon eller godkjenning. Denne anordningens bestemmelse ble gjentatt også i rettergangsloven av 21./2. 1947.

Selve straffen, tap av rett til stilling som trenger offentlig autorisasjon, var ikke nytt i landssvikanordningen. Den hadde vi i straffelovens bestemmelse om rettighetstap, men mens den slags rettighetstap etter straffeloven var begrenset til en lengde av 5 år, er regelen i landssvikanordningen og loven ikke blitt noen sådan begrensning, men tvert i mot angitt å skulle gjelde i minst 10 år.

Det synes som om man under vedtagelsen av denne bestemmelse har glemt det argument som framheves i motivene til en tilsvarende bestemmelse i straffeloven. Der tales der om fradømmelse av retten til å oppnå sådan stilling på grunn av at det er konstateret en udyktighet, som gjør det naturlig å fradømme adgangen. Men så fortsettes det i motivene: «Eller mangelen har ikke denne karakter, i hvilket tilfelle frakjennelsen ikke bør skje for høyst mer enn noen få år, da i motsatt fall den domfelte enten vil bli nødt til dog endelig å oppgi sin gamle levevei og finne seg en ny eller lett kommer i nødlidende tilstand, der sosialt og økonomisk vil ødelegge ham.»

«en dom ikke berøve ham hans rykte. Jeg anmoder om en for ham hederlig frifinnelse, og at den må bli like hederlig for England.»

Under den lange stilhet som fulgte etter de siste ord, gikk von Manstein fram og trykket sin engelske forsvarer i hånden.

«KON-TIKI» ER RENE HUMBUGEN

Allt som Thor Heyerdahl beretter om Kon-Tiki er fritt oppspinn, skriver professor Rafael Karsten, som er kjent som spesialist på sydamerikansk indianerkultur i en artikkel «Humbugen omkring Kon-Tiki», som Nya Pressen offentliggjorde siste fredag. Heyerdahl gir tilkjennelse en forbausende uvitenhet om perusisk historie og arkeologi hevder Karsten, og han motbevise og fullstendig påviser alle de teorier Heyerdahl kom mer med.

Karsten slutter med å ironisere over selve ekspedisjonen og heber om den. «Det gjelder å gjøre reklame for Norge og vise at vår gjeldens diktraft ennå lever.»

Jeg har hatt henvendelser fra jurister som på grunn av sitt naziststandpunkt er blitt fratatt retten til å oppnå autorisasjon som saksfører for et tidsrom av 10 år. De angjeldende jurister har søkt på mange endog underordnede stillinger, men forgjeves. Det eneste som kunne stå åpent for dem var å få tilbake sin gamle autorisasjon og begynne som saksfører. Da ville de således som tiden er i dag, formentlig kunne være sikker på å få såpass meget arbeid at de i hvert fall holdt seg nøden fra livet og slapp å ligge samfunnet til byrde.

Nå er det selvfølgelig så at enkelte av de stillinger som det her gjelder, således også juristens, ikke bør innehas av folk som samfunnet ikke med sikkerhet kan gi den tiltitserklæring som en autorisasjon er. Men da må det være noe i deres handlemåte som betar dem nettopp den tillit til at de kan utføre sitt arbeid sådan at samfunnet er tjent med det. En politisk forbrytelse bestående i tilslutning til NS, kan ikke i og for seg innrømmes å ha denne virkning. De argumenter som i sin tid førte til at man innførte en lengste tid av 5 år for tap av den slags rettigheter synes å burde gjort det vanskelig å fastsette en minstetid av 10 år, som det i disse saker er tilfelle.

Hverken sett som straff, dvs. en reaksjon for å unngå forbrytelse, fra side 8

Aivorige varselord —

Forts. fra side 5.

høvdinger. — Jeg stod rådvill en stund for å finne et svar som ikke såret hans indre åndsliv, men så husket jeg apostelens ord om å være sannheten tro i kjærlighet, og jeg svarte ham det som jeg visste var sant og riktig.

A nei, og atter nei, det er ikke ungdommen som er skyld i de tomme kirker og bedehus, det er kirkens ledere og predikanter som har sviktet sitt kall og den gjerning de skulle gjøre. I stedet for å innvie sitt liv i hellig tjeneste for Herren og leve et sant og ydmykt kjærlighetsliv med Gud og hjelpe de lengtende unge sjeler fram til Kristi kors, så har de fleste av kirkens menn med hele sin tyngde kastet seg inn i politikken og den materialistiske verdenskamp om ære makt og penger. Dette ser den våkne ungdom og har mistet tilliten, ikke til kristendommen, men til de menn som taler i kirker og forsamlingshus, og derfor blir disse huser tomme.

Vil kirkens menn fortsette som hittil, vil ganske sikkert biskop Schjelderups spørsmål om kirkens blivende plass i vårt folks liv bli aktuelt, men ansvaret kan ikke kastes over på ungdommen, det hviler utebakkende på kirkens menn og alle oss andre som kaller oss kristne.

Tullak Dale.

Skal De i år gi en bok som julegave — bør det være

«Angrer du ikke?»

Ved innsending av kr. 10,—, pluss porto, besørger vi boken sendt som julegave til slekt og venner i inn- og utland.

Boken kan også bestilles gjennom «8. Mai», Box 41, Kristiansund N.

GRIPAR FORLAG
Kristiansund N.

TOLDERNE — —

Forts. fra side 2.

5. Hva de skulle gjøre for å bevise sannheten av den omvendelse de erkjente seg skyldig og var villig til å foreta, da gikk hans svar til dem ut på at de skulle holde seg rettsskaffen og hederlig i sin stilling, såsom som de nå engang hadde den.

Han bad dem ikke forlate sin stand, hvor ikke ansett den enn var og hvor mange særegne vanskeligheter den frembød for et redelig livsforhold, likeså litt som han anviste dem fortjenstfulle prestasjoner utenfor eller over den i deres jordiske kall, liggende begrensning. Men å overvinne sin stillings fristelse og tross deres vanskeligheter å iaktta et plikt og hederlig forhold, det anviste han dem som deres plikt.

Så langt Bugge.
Otta von Gerlach sier i sin fortolkning til Matt. 5, 46, det samme.

Til Luk. 3, 12—14 sier han: «Tolleren og soldaten, begge jøder, de siste sannsynligvis i Herodes' tjeneste. Soldatene og tollerne får ved hans svar, at de ikke behøver å forlate sin stilling, men i den, føre et Gudfryktig liv».

Så langt Gerlach.
Soldatens krigstjeneste i Herodes' hær, måtte vel i alle fall være langt mere å svikte sitt land, enn tollernes. Men ingen av disse stillinger kan med noen som helst rett ut fra skriften bevises å være landssvik.

«Professor C. A. Holmboe sier at tollerne på enhver måte søkte skrape penger sammen, hvorfor de i skriften ofte stilles sammen med syndere.»

Den kjente fortolker Christoffer Starke sier i Synopsis til Luk. 3, 12—14:

Tollerne var meget urettferdige mennesker og av jøder anses for de største syndere. De spurte: Hva skal vi gjøre? Skal vi kanskje velge et annet yrke? eller kan vi med god samvittighet vedbli i vårt arbeide?

Evangeliet opbever ikke verdslige yrker og stillinger, men forender dem til én og iestens kjærlighet.

Døperens svar var: Krev ikke mere enn hva eder er foreskrevet! D. e. inndriver ikke mere penge enn som er forordnet av den høie øvrighet, Rom. 13,1, at i skal ta av folket og bevise i sannhet at den er blitt nye mennesker. Hermed berørte han

deres samvittighet ettersom de hittil hadde krevet inn for meget og i sine hjerter hengt ved mammon.

En forstandig predikant berø ikke de embeter en er nødsaget å ha, men lar dem ha sitt verd, Rom. 13, 7, og er fornøyet om han derved kan fjerne urettferdigheten.

Til Luk. 15,1 sier Starke: «Tollere og syndere som var alminnelig kjent for sine synder, særlig utukt og urettferdighet».

Til Luk. 18,10 sier han fremdeles:

«Tollernes gjerrighet hadde gjort dem helt foraktelige. I det minste har vel de tollere som omvendte seg til Kristus, ikke lenger forvaltet sine embeter uriktig: Sålangt Starke. Der var vel mange tollere som ble omvendte og som ble i sine stillinger.»

N. C. Korup sier i sin Håndbok til Bibelens forklaring:

«Med tollere og syndere betegnes alltid 2 slags urettferdige personer, sådanne som samlede urettferdig gods, hvortil tollforretningen ga leilighet.»

Og til Luk. 3,12—14 sier samme fortolker: «Enhver skal la seg nøye med sin beskjedne fortjeneste og lønn. Et hvert uberegtiget krav, har sitt opphav i tollersinnet d. e. det besviker ens medmennesker, hvorfor tollerne på den tid var beryktede.»

Som vi ser, finnes ikke en eneste hentydning til at årsaken til at tollerne var hatet, skulle være at de var landssvikere, men nettopp deri og kun deri, at de var bedragere og lastefulle.

«Dette burde jo predikanter vite. De kan lese seg det til i døperens svar i Luk. 3.

Neron.

Ikke til hest, men i båt!

Jeg er helt enig med Peter Bendow i at den folkekjære kong Haakon, som vel en gang vil bli kalt «Haakon den store» bør få sitt monument og det snarest mulig her i Oslo. Også plasseringen i Studentertunden er jeg begeistret for. La nå ikke Kristiansand komme Oslo i forkjøpet. Der har man etter hva jeg så i avisen, allerede fått Kongens godkjennelse av det monument som skal reises der nede.

Dermed er jeg ikke enig at

Julegave til «gode nordmenn».

Patriotenes herlige innsats er berømmet i mange bøker. Prestene har høstet megen ære for sin illegale innsats. Vårt forlag har besluttet å gi vårt bidrag med å sende «De Utstøtte» for halv pris, kr. 4,— og ekspedere den direkte til de personer den bestilles for. Patriotene bør lese Bjørn Vardaas' beskrivelse om deres herlige innsats. Mot innsendelse av kr. 4,— pr. eksemplar sender vi «De Utstøtte» til oppgitt adresse, uten bestillerens navn.

Vi oppfordrer meningsfeller i bygd og by til å slå seg sammen og sørge for litt krydret julekost til helter og heltinner. Send bestillingen straks.

VARF FORLAG
Møllergaten 7, Oslo

Julegaven

til NS-folk er i år en kvittering for kr. 5,— eller kr. 10,— for gitt bidrag til FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING.

Fåes i redaksjonen, hos tillitsmenn, hos Arbeidsutvalgets medlemmer og hos kassereren: fru Øyvor Hansson, c/o Haugseth, Middeithungt. 12 A I, Oslo.

Forbundet for Sosial Oppreisning

søker 25—30 kvm. kontorrom i Oslo med telefonarrangement. Tilbud med betingelser bedes meddelt telefon 44 84 44.

SOS. — Hjemløs

Min kone og jeg med fem barn — det eldste 13 år — ønsker å overta stellet av et fjøs, stort eller lite. Vi er vant til melkemaskiner og ellers all fjøsrekt, er arbeidsvillige og glad i dyr. — Er fortvilet, da vi bor i en barakke på et værelse, hvor der ikke finnes vann eller vask. Vi trenger 2 værelser og kjøkken. — Jeg er nettopp ferdig med soning av NS-dom. Bill. mrk. «Et hjem til jul nr. 296».

Hallo jenter.

Kontorist, 22 år, tidl. NSUF, søker kjekk landsjente. B. m. «Straks nr. 302».

Skogtekniker

med artium, 1-årig handelsskole, landbruksskole, Statens Skogskole samt flere års praksis i skogen og ved sagbruk, søker stilling. Bill. mrk. nr. 293.

Fritt opphold

for en nevenyttig og pålitelig frontkjemper el. lign. på landet. Bill. mrk. «Lätt arb. nr. 303».

Kongen «bør ride fram høyt til best». Det er vel ikke mange, men i tilfelle ytterst få som har sett ham således. Og en ting til: Kongen er jo sjømann og man pleier å si at en sjømann til best er en styggelse.

Jeg foreslår derfor at Kongen i stedet blir plassert i en båt. Her har Drammen vist veien ved å plassere St. Halvard i en båt i det monument som nå skal reises på Bragernes torg. Og en ting til: Denne båten vil bringe tanken tilbake til det øyeblikk, da Kongen den 7. juni 1940 forlot Norge og ble redd over til den engelske krysseren utenfor Tromsø, hvorved han startet det berømmelige og ærerike 5-årige opphold på engelsk grunn for så å komme tilbake til Norge igjen som seierherre i den annen verdenskrig.

Ærbødigst
Magnus Høgneberg.

For sundhetens skyld gjengir vi dette uten kommentar.

Trykksaker

kan De utføre ved å kjøpe en god Multigraph trykkmaskine med settemaskine og skrift. To sett skrift, trykkbokstaver og skrivemaskintyper. Det hele kan sees i Oslo. Bill. mrk. «Levebrød», sendes «8. Mai».

De vil ha mye nytte av SLEKTSBOKA

En minnebok som alle trenger — også De. Franco mot kr. 2,—. VIKERSUND VARELAGER, Vikersund

Husholder.

Innehaver av større landandel i nærheten av Bergen, søker husholderske i 30—40 år gammel. To a tre personer voksne. Stillingen som er selvstendig har tiltredes straks eller senere. Bill. mrk. «297».

Forpakter

søkes til gårdsbruk nær Alesund. Føder 4 kyr og hest. God and til fiske eller dagarbeid. Bill. mrk. nr. 294.

Veiledning

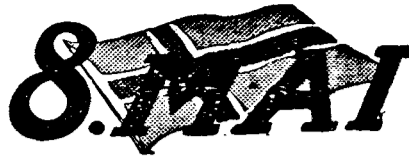
om utdan. og praksis i alle yrker, får De her. Kr. 1,— på spørsm.

Polar-Vita,
Skjånes

Traverstall

i forb. med jordbruk tilleie fra nyttår eller våren, nær Oslo. Arbeidsom, edruelig, ref. garanti. Billett mrk. «Barnelose nr. 305» i eksp. eller telefon 38 27 22.

AVERTER

ABONNER

Forspillet til tragedien — —

Forts. fra side 2.

I grunnen er det ikke noe å si på denne post, omgjerdet av vilkår som den var. Men der kom fra nå av til makt og verdighet i venstre noen nye menn som i de kommende desennier skulle prege utviklingen i partiet, mellom andre Paal Berg. Og så opplever vi at det fra nå av bærer fort nedover med forsvars viljen i det partiet som en gang hadde tellet menn som Georg Stang, Henrik Angell og Holtfodt i sin midte.

Innstillingen fra Forsvarskommisjonen i spørsmålet avrustning er datert 9. desember 1921, samme år som arbeiderpartiet hadde gjort knefall for moskvatesene. Flertallet i kommisjonen — formannen plus seks andre medlemmer — tok avgjort stilling mot avrustning, «før Folkenes Forbund har vunnet i styrke, og før også andre nasjoner går til nedrustning». Rettet mot de nedbrytende krefter i vårt land sa flertallet:

«Med sin åpenlyse godkjennelse av borgerkrigen som et nødvendig og fullt forsvarlig middel i klassekampen om samfunnsmakten har de kommunistiske arbeiderpartier sett seg selv utenfor fredsarbeidet.»

Mindretallet i kommisjonen — tre sosialister — mente at tiden nå var inne til fullstendig avvikling av det militære forsvar, og for så vidt var de i samsvar med sine kommunistiske brødre i arbeiderpartiet (som ikke hadde noen representant i kommisjonen). Men de hevdet også at «vepnet kamp mellom borgere av forskjellige klasser innen samme nasjon vil for de fleste stå som enda mere avskyelig enn vepnet kamp mellom nasjoner eller grupper av nasjoner», og det var jo en tale arbeiderpartiet og Moskva midt imot.

Et medlem, en arbeiderdemokrat, valgte sitt standpunkt sån omtrent mitt imellom flertallet og mindretallet.

Da kommisjonen så i sine senere innstillinger kom til framlegg om ny forsvarsordning, foreslo flertallet dyptgripende endringer og i samband med det ganske sterke nedskjæringene, som kom til å danne utgangspunkt for de framlegg om hær- og forsvarsordninger i 1926—1933 vi kommer til siden.

To år og åtte måneder var det norske arbeiderpartiet tjoret til moskvatesene. Noen idyll var det så visst ikke. Tesene øste av en tøylessløs maktbrynde, og for så vidt passet de læreguttene her til lands. Men de innholdt dessuten dikta om at overstyret skulle ligge i Moskva, også når det gjaldt indre partiaffærer i de underliggende land, og det var verre å døye for våre hjemlige diktatororspirer.

Herrerne i Moskva krevde lydigheit av sin avdeling i Norge

og la seg opp i stort og smått. Ikke fikk lederne her holde landsmøte når de ville, ikke fikk de ekskludere folk etter eget tykke, og der ble stadig strammet inn på tjoret. På kominternes kongress i Moskva høsten 1922 var en rekke indre saker i det norske arbeiderparti på tapet, og der ble øvd en nærgående kritikk som hadde adresse ikke minst til Tranmæl.

Så var det også noe som het likvidering, og augurene her hjemme følte seg truet. Tranmæl fikk representantskapet i Kristiania arbeiderparti til å vedta en prinsipp-uttalelse, det senere såkalte Kristiania-forslaget, som tok avstand fra «den tiltagende tendens til å samle makten på et fåtall hender», og ellers holdt fram at «Internasjonalen bør ikke gripe inn i lokale spørsmål.»

Dette forslag delte arbeiderpartiet i to grupper: for eller mot all makt til Moskva. På partiets landsmøte i februar 1923 gikk stridens bølger høyt men det kom ikke til noen utløsning, de to grupper var for jamsterke da.

Så ble holdt et ekstra landsmøte i november samme år. Her ble det fra eksekutivkomiteen i den kommunistiske internasjonale lagt fram et hyrdebrev som i grunnen var et klart ultimatum Med 169 mot 103 stemmer ble dette ultimatum forkastet.

Med dette var partiet sprengt. Mindretallet forlot møtet og laget sin egen avdeling under Moskva, Norges kommunistiske parti. Formann i dette ble Sverre Støstad.

Nå må en ikke tro at de menn som utgjorde flertallet, og som nå konsoliderte arbeiderpartiet, var mindre hissige på revolusjon og diktatur enn de utskutte. Det hele oppstyret var nærmest et maktspørsmål. Da mindretallet hadde forlatt møtet, skyndte flertallet seg med å vedta en paragraf i partiets lover som skulle avskjære enhver tvil om formålet. Den lyder slik:

Det norske arbeiderparti har til formål å føre arbeidernes klassekamp fram til det kommunistiske samfunn gjennom proletariats diktatur.

Og for riktig tydelig å markere at det konsoliderte arbeiderparti var minst likeså revolusjonært som moskvakommunistene, dømte de sin ungdomsorganisasjon: Venstre kommunistisk ungdomsfylking, — mindre kunne ikke gjøre det.

Skilnaden mellom de to stridende kommunistiske partier var ellers ikke større enn at driftige medlemmer med næringsvett lett og elegant hoppet over fra det ene partiet til det andre, når f. eks. en direktørjobb for kinomatografene vinket, eller når valgvingen i hans distrikt tegnet til å snu.

Boken:

Patriotisme og Landssvik

H.r.advokat, dr. juris Smedal vil fra før krigen være kjent for sitt uegennyttige, mangeårige arbeid til vern om nasjonale interesser i de arktiske områder. Hans nye bok: «Patriotisme og Landssvik», er etter manges skjønn den mest verdifulle publikasjon som hittil er kommet fra de fordømtes leir.

Bokens første del er utdrag av en dagbok fra okkupasjonsårene, det første bidrag til belysning av disse års historie fra en vitenskapelig trenet tilskuer, som uten forutinntatte synspunkter tilhørte en annen gruppe nordmenn enn de som hittil i bokform har erindret. Det mest verdifulle blir allikevel annen del, der Smedal inngående behandler landssvikoppgjørets rettslige og moralske grunnlag — strengt vitenskapelig, men ofte med en befriende fin ironi. Dr. Smedal påviser at størsteparten av NS-medlemmene var gått inn i partiet fordi de så dette som en nødvendighet for i tilfelle av tysk seier å redde norsk selvstendighet. De sympatiserte såvisst ikke med det som idag kalles «Nazismens ånd» og forble forankret i rettsstatens prinsipper.

Dette hovedmotivet til masseinnmeldelsene høsten 1940 er av rettsoppgjørets jurister og propagandister søkt skoggerledd bort. Det er av største viktighet at dette patriotiske hovedmotiv nå blir tatt frem fra glemselens mørkeloft.

Dr. Smedals behandling av problemene er vitenskapelig nøktern, og samtidig klar. Boken er så lettlest at den med samme utbytte vil kunne leses både av Olava og en juridisk professor. Den ligger på et så høyt plan at den vil være av like stor interesse for en sannhetssøkende jøssing som en tidligere NS-mann.

Få Deres venner innen b e g g e leire til å lese den.

Bestill boken hos «8. Mai».

Tap av levebrød —

(Forts. fra 6. side)

telsen gjennom påvirkning av forbryteren eller som advarsel til likesinnede, synes den form for straff som det her gjelder, å være fornuftig. Den er mer hjerteløs enn en straff behøver å være, idet den plasserer individet i rekkene blant de fri mennesker, men fratrar det muligheten for å gjeninntre i en stilling som svarer til den han fylte før forbrytelsen. Fornuftsmessig synes straffen å være urimelig, idet den øker individets vanskeligheter ved å holde seg forbrytelsen fra livet, mens all straffs mål burde være å hjelpe forbryteren til å leve et godt og virksomt liv i samfunnets midte.

Jeg kan selvfølgelig ikke i denne artikkel gå inn på å utvikle mål og midler mot straff. Men for enhver human tenkemåte må det være likefram frastøtende å se noe som i den grad synes å bygge på gjengjeldelses- og hevnpriippet som en reaksjon av denne art, hvor man fratar en

Umenneskelig behandling

Forts. fra side 1.

vedport på Grini med nye fanger.

En av de som var med på Ilebu fra første dag av — og således på nært hold fikk studere hjemmefrontens måte å behandle enge landsmenn på, har sendt oss følgende lille beretning:

«I mai 1945 ble jeg på Ilebu vitne til hvordan noen hjemmefrontkarer, som hadde vært på Akers Sykehus og hentet fem frontkjempere opptrådte. De fleste av frontkjempene hadde ny-amputerte armer eller ben. Den ene av frontkjempene og som nettopp hadde fått den ene armen amputert, hadde jernkorset av første klasse og en hel del andre utmerkelser på brystet. Da de nyankomne kom inn porten ble de øyeblikkelig tatt i skole. Med blodige bandasjer uten stokker eller krykker ble de kommandert å ta oppstilling midt i solsteiken og med nesene mot en husvegg. Fire hjemmefrontkarer med hver sin stenguns ledet torturen, og de stod bak fangene og lekte med sine våpen. Plutselig gikk den ene pistolen løs, og kulen gikk i bakken mellom benene på den ene fangen.

Hjemmefrontkarene diskuterte høylydt om hva en skulle gjøre med pakkene. Hjemmefrontlederen uttalte: «Ta dem bak brakkene og skyt dem — det er det greieste.» Til dette svarte en annen av torturistene: «Det er beklagelig at en skal være nødt til å kaste bort ammunisjon på den slags pakk» — og så la han til: — «Hvor mange kuler trenger en for å ta livet av en slik rotte — —.»

Disse hånsord ble for meget for frontkjemperen med jernkorset, og til tross for det gapende sår på armstumpen hvor blodet rant av bandasjen voldt ham store smerter, kastet han seg om mot torturistene og sa:

«Først må dere la meg lære dere å hantere de våpen som dere har fått utlevert, for det er tydelig å se at det kan dere ikke. Forøvrig burde dere — slike karer som dere vil være, vite at en kule til hver av oss i nakken skulle være mere enn nok.»

Etter en lang pine i solsteiken ble de syke og sterkt lidende frontkjempere satt på eneselle — uten å få krykker eller stokker med seg.

mann muligheten av å gjeninntre i sitt arbeid på grunn av et forhold som ikke kan innrømmes i og for seg å ha gjort ham uskikket. Jeg synes det er på høy tid at man tar opp denne etter min mening uheldige og støtende straffeform til revisjon.

Olaf Klingenberg.

Nordmørspostens trykkeri